

12. helluntain jälkeinen sunnuntai

Aamupalveluksen evankeliumi

1. ylösnousemusevankeliumi

Päivän epistola

(1. Kor. 15: 1 – 11)

”Veljet, minä palautan mieleenne sen evankeliumin, jonka olen julistanut teille. Te olette ottaneet sen vastaan ja pidätte siitä kiinni, ja sen avulla te myös pelastutte, jos säilytätte sen sellaisena kuin minä sen julistin: muuten olette turhaan tulleet uskoviksi. Ennen muuta annoin teille tiedoksi tämän, minkä itse olin saanut vastaanottaa: - Kristus kuoli meidän syntiemme vuoksi, niin kuin oli kirjoitettu, hänet haudattiin, hänet herätettiin kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu, ja hän ilmestyi Keefakselle ja sitten niille kahdelletoista. Sen jälkeen hän ilmestyi samalla kertaa yli viidellesadalle veljelle, joista useimmat ovat yhä elossa vaikka jotkut ovatkin jo nukkuneet pois. Tämän jälkeen hän ilmestyi Jaakobille ja sitten kaikille apostoleille. Viimeiseksi kaikista hän ilmestyi minullekin, joka olen kuin keskosena syntynyt. Olenhan apostoleista vähäisin enkä edes ansaitse apostolin nimeä, koska olen vainonnut Jumalan seurakuntaa. Mutta Jumalan armosta minä olen se mikä olen, eikä hänen armonsa minua kohtaan ole mennyt hukkaan. Olen tehnyt enemmän työtä kuin kukaan heistä, en tosin minä itse, vaan Jumalan armo, joka on ollut voimani. Näin me siis julistamme, minä niin kuin hekin, ja näin te myös olette uskoneet.”

Tekstimme käsittelee Kristuksen ylösnousemista. Korinttin seurakunnassa tämä kysymys askarrutti seurakuntalaisia. Mietittiin myös miten ylösnousemus on mahdollista ja missä muodossa se tapahtui. Voi olla, että hellenistisen kulttuurin vaikutuksesta osa korinttilaisista piti sielua ja ruumista kahtena eri asiana, joista sielu oli kuolematon. Silloin ei tarvittaisi katoavan ruumiin ylösnousemusta. Paavali käsittelee koko viidennentoista luvun sitä, että ylösnousemus tapahtui ruumiillisesti. Paavalin vastausta voi pitää varhaisen kirkon uskontunnustuksena.

Paavali oli julistanut evankeliumin (ilosanoman) korinttilaisille. Tämä evankeliumi sisältää kirkon uskon Jeesuksen ylösnousemukseen. Koska Jeesus todella nousi kuolleista, ylösnousemus ei ole mahdollinen teoria, joka koskisi eloonjäämisen muotoa kuoleman jälkeen. Paavali ei mainitse tässä tyhjää hautaa, hänen todistuksensa Kristuksen ylösnousemuksesta perustuvat Kristuksen ilmestymisiin opetuslapsilleen ylösnousemuksen jälkeen.

Paavali korostaa, että evankeliumi on vastaanotettava ja ymmärrettävä siinä muodossa kuin hän sen julisti. Nähtävästi väärää opetusta oli jo tuolloin liikkeellä. Paavalin tärkein kohta opetuksessa on sellainen, jonka hän itse on vastaanottanut: ”Kristus kuoli meidän syntiemme vuoksi, niin kuin oli kirjoitettu, hänet haudattiin, hänet herätettiin kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu, ja hän ilmestyi Keefakselle ja sitten niille kahdelletoista.” Tässä on varhaisen kirkon uskontunnustus. Meillä ei ole todisteita, että se olisi käännös seemiläisestä kielestä. Mutta suurella todennäköisyydellä sen alkuperä on Palestiinan uskonnollisissa yhteisöissä. Keefas tarkoittaa Pietaria.

Seuraavaksi Paavali käsittelee tekstiä, joka todennäköisesti oli varhaisen kirkon uskontunnustus. ”Kristus kuoli meidän syntiemme vuoksi, niin kuin oli kirjoitettu” tulkitsee profeetta Jesajan ennustusta (Jes. 53: 5) ja voi tulla Jeesukselta. ”Hänet haudattiin” todistaa todellisen kuoleman. ”Herätettiin kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu” löytyy profeetta Hosealta (Hoos. 6: 2). Juutalainen traditio piti kolmatta päivää pelastuksen päivänä. ”Hän ilmestyi” kertoo, että aloite ilmestymisestä tulee Jeesukselta, kyse ei ole näkijän yksilöllisestä kokemuksesta

Paavalin maininta, että Jeesus ilmestyi ”yli viidellesadalle veljelle, joista useimmat ovat yhä elossa” ilmaisee, että on mahdollisuus kysyä niiltä, jotka ovat kohdanneet ylösnousseen Kristuksen. Jeesus ilmestyi kaikille apostoleille, myös Paavalille. Maininta Jaakobista, Herran veljestä (Gal. 1: 19) on tärkeä, hän ei ollut Jeesuksen opetuslapsi kuten ei ollut myöskään Paavali.

Tässä yhteydessä kannattaa kiinnittää huomio myös asiaan, mikä puuttuu. Ylösnousemisen todistajina ei Paavalia edeltävässä traditiossa mainita naisia, vaikka todellisuudessa he ensimmäisinä saivat tiedon ylösnousemuksesta ja kohtasivat Herran. Kuitenkin hieman Paavalin jälkeen kirjoitetut evankeliumit todistavat naisten merkittävästä asemasta ylösnousemuksen todistajia (vrt. Mark. 16: 1 – 11).

”Viimeiseksi kaikista hän ilmestyi minullekin.” Paavali itse pitää Kristuksen ilmestymistä hänelle ylösnousseen Kristuksen ilmestymisenä. Luukas kertoessaan asiasta esittää Kristuksen ilmestymisen kuitenkin toisenlaisessa valossa kuin mitä evankeliumit kertovat Kristuksen ilmestymisistä (vrt. Ap.t. 9: 3 – 8).

”Olen kuin keskosenä syntynyt” voi olla Paavalin vastustajien käyttämä sanonta Paavalista. Häntä kritisoitiin huonosta esiintymisestä ja puheesta (2. Kor. 10: 10) ja hänen olemisensa apostolina oli myös kiistetty (1. Kor. 9: 1 – 18). Paavali on myös rehellinen mainiten, että hän on ”vainonnut Jumalan seurakuntaa”. ”Olen tehnyt enemmän työtä kuin kukaan heistä” viittaa muihin apostoleihin,

Paavali on Jumalan armon avulla ollut ahkera.

Kaikkien apostolien julistus Kristuksesta on Paavalin mukaan samanlainen. Tämän oikean julistuksen ovat myös korinttilaiset vastaanottaneet.

Päivän evankeliumi

(Matt. 19: 16 – 26)

”Siihen aikaan eräs mies tuli kysymään Jeesukselta: ”Opettaja, mitä hyvää minun pitää tehdä, jotta saisin iankaikkisen elämän?” Jeesus vastasi hänelle: ”Miksi sinä minulta hyvästä kyselet? On vain yksi, joka on hyvä. Jos haluat päästä sisälle elämään, noudata käskyjä.” ”Mitä käskyjä?” mies kysyi. ”Näitä”, vastasi Jeesus, ”älä tapa, älä tee aviorikosta, älä varasta, älä todista valheellisesti, kunnioita isääsi ja äitiäsi, ja rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.” ”Kaikkia niitä olen noudattanut”, sanoi nuorukainen, ”mitä vielä puuttuu?” Jeesus sanoi hänelle: ”Jos tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna rahat köyhille. Silloin sinulla on aarre taivaissa. Tule sitten ja seuraa minua.” Mutta kun nuorukainen kuuli nämä sanat, hän lähti surullisena pois, sillä hänellä oli paljon omaisuutta. Silloin Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Totisesti: rikkaan on vaikea päästä taivasten valtakuntaan. Minä sanon teille: helpompi on kamelin mennä neulansilmästä kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan.” Kun opetuslapset kuulivat tämän, he olivat ihmeissään ja kysyivät: ”Kuka sitten voi pelastua?” Jeesus katsoi heihin ja sanoi: ”Ihmiselle se on mahdotonta, mutta Jumalalle on kaikki mahdollista.”

Sama kertomus löytyy Markukselta (Mark. 10: 17 – 27) ja Luukkaalta (Luuk. 18: 18 – 27). Matteus on kirjoittanut tekstimme alun hieman toisenlaiseksi kuin se on Markuksella. Markuksen kysyjä kutsuu Jeesusta hyväksi opettajaksi ja osoittaa kunnioitusta Jeesukselle ”hyvänä opettajana”, mutta hänen ajatukseensa ei sisälly se, että Jeesus on Jumala. Jeesus näyttää kieltävän olevansa hyvä. Tämä on aikaansaanut ajatuksia, että Jeesus olisi tässä kieltänyt jumaluutensa. Siitä ei kuitenkaan ole kyse. Jeesus korostaa, että täydellinen hyvä on vain Jumala, ei ihminen. Matteus kiertää tämän mahdollisen ongelman pysyen kuitenkin muuten uskollisena Markuksen tekstille. Sana ”hyvä” on säilytetty, mutta liitetty hyvän tekemiseen. Iankaikkinen elämä tarkoittaa elämää taivasten valtakunnassa. Tämän jakeen kääntäminen on eri käännöksissä toteutettu eri tavoin. Tieteellinen teksti esittää Matteuksen evankeliumin tässä kohdassa tekstiksi vain ”opettaja”. Monissa eri käännöksissä teksti on kuitenkin käännetty ”hyvä opettaja”. Myös suomenkielessä löytyy molempia käytäntöjä, samoin muissakin maissa, missä on käytössä useita käännöksiä. Kysyjän tarkoitus on hyvä, hän haluaa tietää, miten pääseen iankaikkiseen elämään?

Varhaisessa kirkossa tekstiä luettiin muodossa ”hyvä opettaja”. Kirkko ymmärtää, että opettaja on ihminen ja jokainen ihminen on tehnyt syntiä. Vain Jumala on todellisuudessa hyvä täydellisesti. Opettajaa ei pidä verrata Jumalaan.

Käskyt tarkoittavat kymmentä käskyä (2. Moos. 20: 7 – 17, 5. Moos. 5: 7 – 21), Jeesuksen erikseen kertomat käskyt kertovat ihmisen suhteesta muihin ihmisiin, niihin Hän lisäsi rakkauden kaksoiskäskystä loppuosan, joka käskee rakastamaan lähimmäistä niin kuin itseään (3. Moos. 19: 18). Matteus on ainoa evankelista, joka kertoo kysyjän iästä: nuorukainen. Tämä toteaa noudattavansa jo kaikkia näitä käskyjä. Matteus ainoana toteaa nuorukaisen tuntevan itsensä epätäydelliseksi, hän kysyy, ”mitä vielä puuttuu?” Todellakin, kymmenen käskyn muodollinen noudattaminen ei tee ihmistä täydelliseksi eikä takaa hänen pelastustaan.

”Jos tahdot olla täydellinen” on myös Matteuksen lisäys. Jeesus jo aikaisemmin kehotti ihmisiä olemaan täydellisiä (Matt. 5: 48), tämä kehoitus oli julkinen ja osoitettu kaikille. Kehotus selibaattiin osoitettiin valikoidulle joukolle (Matt. 19: 10 – 12). Tässä oleva kehoitus kohdistuu rikkaille. Nämä evankeliumin kohdat ovat johtaneet ajatteluun, että eri ihmisiin kohdistuvat osittain erilaiset vaatimukset. Käskyjen yleinen noudattaminen (niin kymmenen käskyä kuin erityisesti rakkauden kaksoiskäsky) koskee kaikkia ihmisiä, mutta esimerkiksi selibaatti tai omaisuuden myyminen ja sen antaminen köyhille koskee vain niitä, keihin se soveltuu. ”Myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna rahat köyhille.”

Kysymys ei ole osasta omaisuutta, vaan koko omaisuus. Tämä opetus on sellaisesta yhteiskunnallisesta järjestelmästä, missä ei toteutunut yhteiskunnallinen huolenpito ihmisistä. Toisaalta Jeesuksen antama ohje perustui siihen, että ihmiset vapaaehtoisesti antoivat omastaan, eivät lain vaatimuksesta. Jeesuksen antama ohje on edelleen olemassa, mutta me voimme miettiä, mitä se merkitsee erilaisissa yhteiskunnissa. Kysymyksessä on lähimmäisen rakastamisesta auttamisen muodossa. Mikä on se muoto, miten me voimme toteuttaa Kristuksen antaman ohjeen?

Voi olla, että Jeesus kutsuu nuorta miestä seuraamaan Häntä opetuslapsena. Silloin suuren omaisuuden hoito voisi olla esteenä Jeesuksen seuraamiselle. Tällöin voidaan ajatella, että kehoitus omaisuuden myynnistä olisi tarkoitettu nimenomaan tälle nuorelle miehelle.

Johannes Krysostomos kommentoidessaan tätä tekstiä toteaa, että rikkauden myyminen ei ole tekstin vaikein asia. Vaikeinta on Jeesuksen täydellinen seuraaminen.

Nuorukainen tuli surulliseksi, sillä hänellä oli paljon omaisuutta. Hän lähti pois. Me emme tiedä, mitä hänelle tapahtui. Rikkaus ei ole synty, mutta siitä voi tulla synty. Rikkauden pitäminen itsellä johtaa itserakkauteen. Rikkautta voi myös käyttää toisten ihmisten hyväksi, silloin se ei ole syntiä.

Kameli ja neulansilmä on itämainen tapa opettaa. Siinä on suurin tunnettu eläin ja pienin tunnettu läpimentävä aukko. Se osoittaa, kuinka vaikea tehtävä on, tässä tapauksessa rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan.

Opetuslapset ihmettelevät sitä, ”kuka sitten voi pelastua?” Tämän ajatuksen taustalla on juutalainen ajatus, jonka mukaan Jumala siunaa vanhurskaita jo tässä maailmassa antamalla heille vaurautta. Jeesuksen mukaan ”Jumalalle kaikki on mahdollista.” Hedelmätön Saara sai lapsen (1. Moos. 18: 14) ja vanhurskas Job todistaa: ”eikä mikään suunnitelmasi ole mahdoton sinun toteuttaa” (Job 42: 2). Toivo rikkaan pelastumisesta perustuu jumalalliseen aloitteeseen. Rikas pelastuu samalla tavoin kuin muutkin ihmiset. Ihmisen tulee täydellisesti luottaa vain Jumalaan, maallinen rikkaus ei anna iankaikkista elämää taivasten valtakunnassa. Vain Jumala voi pelastaa meidät.